

Evakkotaipaleelle

Sinä keväänä oli siellä kotikylässä kaikki kasvillisuus lähtenyt hyvään alkuun. Oli saatu sadetta ja lämmintä sopivasti. Meillä oli kotipihalla peruna jo pitkällä varrella. Sanoivat naapurit: "Tehän saatte uusia perunoita lähtiäisiksi". Sinne ne jäivät kasvamaan.

Minä odottelin miestäni Itä-Karjalasta lomalle. Hän saapuikin viimeisellä lomajunalla, joka sieltä tuli. Samaan aikaan alkoi hyökkäys Kannaksella ja koko itärintamalla. Lentokoneita oli jatkuvasti ilmassa. Viikon sisällä tilanne kehittyi sellaiseksi, että meillä oli lähtö edessä. Tavaroita pakettiin ja ajettiin autotien varteen. Meidänkin pihan läpi ajoivat tavaroitaan naapurit. Kaikilla tuntui olevan kiire. Terttu tyttäreni pienenä lapsena vaistoosi, että jotain erikoista oli tekeillä. Hän vain pyöri jaloissa ja oli vuoroin mummun ja minun helmoissani. Hoki vain: "Ei mummu jätä tuttua, ei jätä tuttua." Tyttö oli silloin runsaan puolentoista vuoden ikäinen. Minä odotin jo silloin toista vauvaa.

Mieheni lähti lomalta samana aamuna, kun meidän piti odottaa kuljetusta. Meitä oli suuri joukko huonoa kylän väkeä odottamassa: vanhoja ja lapsia sekä odottavia äitejä. Kuljetusautoa ei vain kukaan ollut. Iltapäivällä katselimme, kun suuri pommikonelaihue lensi ylitsemme pohjoiseen päin. Näimme myös kun se palasi takaisin. Kuulimme myöhemmin radiosta kauheasta Elisenvaaran pommituksesta. Ristimme kätemme ja kiitimme Jumalaa, ettemme olleet siellä mukana. Jos olisimme päässeet aamulla lähtemään, olisimme olleet siellä mekin.

Seuraavana aamuna olimme taas varttumassa autoa. Tulihan se viimein: kuorma-auto, jossa oli penkit ihmisten kuljetusta varten. Meitä oli lava täynnä vanhuksia ja lapsia. Kun kotikylän maisemat alkoivat häipyä näkyvistä, sanoi kummini Haikosen Katri: "Vieläköhän näitä maisemia koskaan nähdään". Kauppisen vanha isäntä Matti sanoi: "Ei meidän silmämme enää näitä näe, mutta nuo lapset voivat vielä nähdä". Totta se oli. Lapset ovat jo käyneet ja nähneet, jopa vanhemmatkin. Minäkin olen käynyt siellä kolme kertaa. Meidät kuljetettiin Moskovan rajan yli Särkisalmelle asti. Siellä majailimme Siionin rukoushuoneella muutaman päivän. Saimme ruokaa evakoille järjestetyssä ruokapaikassa.

Minä muistan sen matkanteon. Olin kuin kuormitettu kameli. Minulla oli täysinäinen reppu selässä ja matkalaukku kädessä. Puolitoistavuotinen tyttö vierellä ja toinen tyttö masussa. Hän syntyi heinäkuun kolmastoista päivä. Muistan sen evakkomatkan iäti. Lisäksi oli huoli omaisista, joista en tiennyt kuukauteen mitään. Olin aivan yksin, kun toinen tyttäreni syntyi. Kahden tunnin päästä vasta kätilökin löytyi paikalle.

Aili Vatiolahti